

דרכי אריאל

ר' אריאל צדיק ע"ה

נספה במירון בליל ל"ג בעומר

ח"י אייר התשכ"א

תוכן העניינים:

4	הרב דייטש
5	הרב טובי'ה זילברשטרום
6-8	הלילה הגורלי
9	הפגישה האחרונה שלי עם אחי
10-11	הדולר של הרבי שחזר מהכותל
12	מספר 3767439 אומר לך משהו?
13-14	הכומר המיוחד
15	למה האמא התנגדה לחתונה?
16	הכיפה שהתעופפה ליעד
17-18	הניצוץ של סגן מפקד תחנת המשטרה
19-20	סיום התניא בעיתוי מצמרר
21	חסד בסתר
22	לפנות בוקר עם אריאל
23-25	הוברטו
26	מתיר אסורים
27	מי מתקן את הצינור השבור?
28	קפיצת הדרך
29	פמוטות שבת בתחנת המשטרה
30	בית הכנסת ברחוב הגנת
30	נעים מאוד אני בן 80
31-43	מאמר "כל ישראל" מאת הרבי מליובאוויטש, הרב מנחם מענדל שניאורסון, משבת פרשת אחרי התשל"ג.

מבוא

שנה לאסון הנורא במירון. כאובים. מתקשים להאמין.
 45 נלקחו לעולמם מסתופפים בהיכלו של רבי שמעון.
 אריאל צדיק ז"ל נסע עם בנו הקטן לוי יצחק להילולא
 והיה אמור לפגוש במירון את בניו מנדי והילל.
 אחרי השמחה הגדולה הם תכננו לשהות בשבת אצל רשב"י במירון.
 מנדי הילל ולוי יצחק חזרו הביתה ללא אבא.

אריאל ע"ה לא אהב להתבלט. למרות צניעותו הרבה, כחסיד חב"ד עסק
 בהפצת המעיינות בעיר העתיקה בירושלים, בכותל, בתחנות משטרה ובבסיסים צבאיים,
 באזור מגוריו, במסגרת עסקיו ובכל הזדמנות שניתנה.

הסיפורים שתקראו מעידים רק על חלק קטן מכל פעילותו המבורכת.
 כולם ספוגים באהבת ישראל שאפיינה אותו.
 הדברים נכתבים כאן כדי שכל אחד מאיתנו ילמד מן הנפטר,
 בבחינת "החי ייתן אל ליבו", ויקבל השראה ועידוד להיות נר להאיר.
 ייצא מדלת אמותיו לרשות הרבים וישפיע על זולתו.

אריאל ע"ה התגורר מספר שנים בניו יורק וניהל חנות במנהטן. זאת היתה התקופה בה
 התקרב לחסידות חב"ד ואל הרבי מליובאוויטש. אריאל ע"ה זכה להשתתף
 בהתוועדויות של הרבי והתמיד להגיע לחלוקת הדולרים לקבל ברכות.
 כשחזר ארצה למד בכולל "צמח צדק" בעיר העתיקה בירושלים אצל הרב חיים שלום
 דייטש, ראש הכולל. כאשר יצא מהשיעורים של הרב דייטש פניו קרנו. הלימוד המרתק,
 הגילוי של עצמות ומהות בדברים המסתתרים בתניא קדישא, ההתוועדויות -
 כל אילו הבעירו אש יוקדת בנשמתו של אריאל,
 כך שכל מי שפגש אותו הושפע מהחיות החסידית שלו.

אריאל זכה להקים משפחה מבורכת.
בימי השבעה התבררו עוד ועוד מעשי חסד מופלאים שעשה בחייו,
ובני המשפחה העלו על הכתב סיפורים משליחות הקודש של אריאל ששמעו מפיו.
הסיפורים התרחשו בארץ ובניו יורק, בתחנות המשטרה ובבתי הכלא, ברחוב, בבסיסי
הצבא, בבתי הרפואה וכו'.
זכיתי להכיר את אריאל מלימודי התניא בכולל "צמח צדק". שנים רבות של קשר. בימי
החנוכה אריאל ע"ה הגיע עם ילדיו להדלקת נרות חנוכה במסדרונות הטלביזיה והרדיו
והביא את אור החנוכה אל ליבותיהם של העובדים הרבים.

בימי השבעה זכיתי לחלום על אריאל צדיק ז"ל. בחלום הוא פנה אלי וביקש באופן ברור:
"תגיד לילדים שלי שישמרו על החליפה החדשה שלי".
כששיתפתי את בני המשפחה נדהמו לשמוע ומיהרו לארון הבגדים. אכן מצאו שם
חליפה חדשה, אותה שמר אריאל בארון! אולי אריאל רמז בחלום שאת החליפה הכין כדי
ללבושה כאשר משיח יגיע תיכף ומיד בגאולה האמיתית והשלימה...

"דרכי אריאל" מהווה עדות חלקית בלבד לשליחותו של אריאל בהוספת אור בעולם
ובהפצת מעיינות החסידות החוצה.
ילדיו של אריאל ז"ל, בני המשפחה והחברים משתפים אותנו בסיפורים ששמעו מהמנוח.
מכולם ניתן ללמוד על מסירות הנפש שלו לתורה ולמבצעים המיוחדים של הרבי.
תכלית הספר היא לא רק להכיר את דרכיו של אריאל צדיק ע"ה, אלא גם ללמוד ממנו
להמשיך ולהאיר בתורה ומעשים טובים מבלי להתפעל מהחושך.
אנו בטוחים שהסיפורים כאן יעוררו את לב הקוראים לפעול בעולם, כל אחד לפי יכולתו
וכישרונותיו.
אריאל צדיק ע"ה, יהי זכרו ברוך.

אורי רווח

מדברי הרב חיים שלום דייטש ראש כולל "צמח צדק" שבו למד ר' אריאל צדיק

באזכרה של השלושים לר' אריאל ע"ה אמר רבו, הרב חיים שלום דייטש:
אומר בעל התניא כי מטרת כל המצוות היא להעלות הנפש על הגוף.
כל מצוה שהאדם עושה ממשיכה גילוי אלוקות ומרוממת את הנפש על הגוף.
אהבת ישראל היא שעושה את הנפש עיקר. מצד הנפש כל עם ישראל נקראים אחים.
אם חס ושלום אין אהבת ישראל מספקת זה בגלל שמחשיבים את הגוף
יותר מאשר את הנפש.

אריאל ע"ה דאג להעביר דברי תורה לרבים וטובים, עשה חסד, צדקה וגמילות חסדים
בסתר ובגלוי, "עסקיו" היו עניינים של אהבת ישראל.
הוא סייע לזולת גם בגשמיות וגם ברוחניות והתייחס לכל אחד כבן של הקדוש ברוך הוא.
בשיכון חב"ד בירושלים, בבית הכנסת הקרוב לביתו, תמיד היו מונחים חוברות של דבר
מלכות לזיכוי המתפללים. רק לאחרונה נודע לי שאריאל ע"ה נתן בקביעות כסף עבור
החוברות לזכות את ציבור המתפללים בלימוד חסידות.
נתחזק באהבת ישראל ויהא זה לעילוי נשמתו. כל לימוד תורה וכל מצוה, ובכלל זאת של
ילדיו הלומדים במוסדות תורניים, עומדים לזכותו.
בדרך כלל כאשר לומדים תורה או מקיימים מצוות ומעשים טובים
אומרים "לעילוי נשמת..."
אבל ילדים על האבא לא אומרים.
פשוט לומדים תורה ועושים חסד ועל ידי זה ממשיכים את ההשפעה הנצחית
לעילוי הנשמה.
ומי ייתן שמעתה יהיו רק חסדים גלויים,
"ובלע המוות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים"!

מדברי הרב טוביה זילברשטרומ רב שיכון חב"ד בירושלים

הגמרא מספרת על שמואל הקטן, מתלמידיו של הלל הזקן, שבפטירתו אמרו עליו "היי חסיד, היי עניו" הלל הזקן התאפיין בענוה ולכן פסקו הלכה כמותו. בהמשך הגמרא מסופר שרצו לומר תואר זה - היי חסיד, היי עניו - גם על התנא רבי יהודה בן בתירא. לא הספיקה השעה כיוון שאין מספידים הרוגי מלכות.

מחלוקת היא מה גדול יותר חסיד או עניו. מה זה עניו? אחד שלא מרים את הקול, לא דורש שום דבר מיותר לעצמו. כדוגמת משה רבנו שהיה עניו.

אבל בכל זאת עמד בתוקף על דברי התורה. שילוב של שתי המידות חסד וגבורה. מה זה חסיד? כדוגמת דוד המלך, שלחם את מלחמות ה' בגבורה ובעוצמה רבה ובכל זאת אמר בתהילים "ואנוכי תולעת ולא איש", גם כאן שילוב שתי המידות חסד וגבורה. מה נאמר ומה נדבר על קדושי מירון? על ר' אריאל צדיק ע"ה אפשר לומר בפה מלא "היי חסיד, היי עניו".

ר' אריאל צדיק ע"ה היה עז כנמר וגיבור כארי לעשות רצון אבינו שבשמים. בדרכי החסידות, במנהגי החסידות, בלימוד החסידות, בקירוב יהודים. הוא ידע להיות גיבור, הוא ידע להגיד את המילה הכי חזקה אך בנועם. כשהגיעו הדברים לחיים הפרטים שלו היה שקט ועניו.

בליל ל"ג בעומר הסתלק הצדיק והביא חולשה והיפך שמחה למשפחת אריאל על מנת שיבוא אריה, זה הקדוש ברוך, ויבנה מחדש את משפחת אריאל, ויראה לנו את אריאל יחד עם כל קדושי מירון, בביאת משיח צדקינו בתחיית המתים בבניין בית מקדשנו במהירה בימינו אמן!

הלילה הגורלי במירון

בנו, מנדי צדיק יחי' סיפר:

ביום רביעי לפני ההילולא שוחחתי עם אבא. תכננו להיות בשישי ובשבת במירון, כך שנשבות בהר, ליד הציון הקדוש. הבאנו אוהל, שקי שינה, ועוד... ביום חמישי, ערב ל"ג בעומר, הגעתי לקראת הערב למירון, אחי אלעזר הילל גם עשה דרכו למירון.

אחי הקטן, לוי יצחק, נסע עם אבא באוטובוס. בשנה הקודמת לא התקיימה ההילולא במירון. לא היתה אפשרות להגיע לציון רשב"י כלל.

לכן, כנראה, הפעם הורגש ממש "חשמל" באויר. התפילות, הריקודים, ה"ביחד" של עם ישראל על כל גווניו.

קצת אחרי שמונה בערב נפתחה ההילולא כאשר האדמו"ר מבויאן הדליק את האבוקה לצלילי ניגון ארבע בבות. הייתי שם. המעמד היה עוצמתי ומרגש. היו ריקודים בלי הפסקה, על הפראנצ'ס (מדרגות עמידה) ברחבה. כל הסוגים של עם ישראל היו שם. רוקדים מעלה מעלה בצפיפות אבל עם שמחה גדולה.

בסיום ההדלקה הראשונה ירדתי לכיוון רחבת ההדלקה של חסידות תולדות אהרון. בשל הדוחק העצום, טיפסתי על חומה. ניסיתי להצטרף להדלקה שכבר החלה על ידי האדמו"ר מתולדות אהרון.

חשבתי שנפגש עם אבא, לוי יצחק ואלעזר הילל שם ברחבה...

דקות אחדות אחרי ההדלקה, רגעים ספורים לפני השעה אחת לפנות בוקר, פתאום הפסיקו את המוזיקה. צעקו ברמקול הצלה!!! הצלה!!! ביקשו שיגיעו עם ציוד הצלה כבד...

רצתי יחד עם כוחות ההצלה לכיוון הזירה. המראות היו נוראיים ומזעזעים. ניסיתי לעזור

ככל יכולתי ומיד אחר כך רצתי לחפש את כולם.
בדיעבד התברר שאבא היה מטרים ספורים לידי!
אף אחד לא חלם או חשב בכלל שאבא קשור למצב הנורא הזה...

לוי יצחק צעד כל הזמן עם אבא יד ביד, אך לרגע עזב את ידו של אבא במהלך דרכם לרחבת ההדלקה של תולדות אהרון. הוא הלך לטעום משהו באחד ממתחמי הכנסת האורחים שהוקמו במקום. אבא הסכים שילך לאכול ויתרחק ממנו למרות שהמקום המה אדם! לא מתאים לאבא שלי לאפשר לילדו הקט להתרחק בדוחק העצום הזה.. בהסכמה הזאת אבא הציל את חייו של לוי.

בתוך כל ההמולה מנסים ליצור קשר עם אבא אך לשווא. אבא לא עונה. אין תגובה. פרסמנו את השם שלו בכל מקום שאפשר על ההר. הייתי לבד. ניסיתי לאתר את אחי אלעזר הילל. ידעתי כבר שלוי הלך לאיבוד והלחץ גבר.

עליתי מהזירה לכיוון מעלה ואז שמעתי את אחי צועק "מענדי, מענדי". זה היה אחי לוי יצחק ואיתו בחור בעל תושייה שמצא אותו ונשאר איתו עד שנפגשנו. מבחינתי זה היה נס עצום לפגוש את לוי יצחק בתוך כל ההמולה. הדבר הראשון שעשיתי - לקחתי את לוי יצחק והרחקתי אותו מהאזור כדי שלא יראה את הזוועה האיומה שהיתה שם.

מיהרנו לרדת למקום הסמוך לכניסה לציון, חיפשנו בטירוף את הילל. לוי יצחק אמר לי שהוא ראה את אלעזר הילל וקרא לו אבל בגלל שהילל סחב אלונקות ופינה פצועים הוא לא שם לב אליו. בשלב הזה הבנתי שהילל בסדר יחסית.

ניסינו לטלפן להילל פעמים רבות. היתה קריסה מוחלטת ברשת. רק אחרי שעה או שתיים הילל הצליח לתפוס אותנו בטלפון. סוף סוף. אמרתי לו "עכשיו אתה נפגש איתי באוהל שהקמנו!" הילל עצמו שפינה קודם פצועים מהזירה נשבר ופרץ בבכי. זה גרם גם לי להישבר.

הרגשנו כמו בזירת קרב. הדופק הואץ והלחץ גבר. מה קורה עם אבא????!!!!
פנינו לבתי רפואה בכל הצפון. השם לא מופיע. למעשה אבא הוכרז כנעדר. קיווינו שאבא
אולי בין הפצועים. מערכת הכריזה שוב ושוב הכריזה "אריאל צדיק"... לא היה שום קצה
חוט. אמא התקשרה וביקשה שנגיע הביתה בדחיפות. המשכנו לחפש בכל השטח ובכל
המוקדים אחר אבא אבל לא מצאנו אותו.

לבסוף ירדנו מן ההר. חיפשנו אוטובוס. בערך בשעה 11 בבוקר הגענו לירושלים.

אבא לא חזר איתנו הביתה.

זמן קצר לפני כניסת השבת התבשרנו שהנורא והאיום מכל קרה.
במוצאי שבת התקיימה הלווייתו בהשתתפות קהל רב של יהודים יקרים אשר הכירו אותו
וליוו אותו בתחנוני חייו

הפגישה האחרונה עם אחי סיפר אוריאל צדיק יחי, אחיו של אריאל ע"ה:

ביום חמישי, ערב ל"ג בעומר, פגשתי את אריאל.
הוא ביקש ממני שאביא לו שק שינה לקראת הנסיעה למירון.
הייתה לי הרגשה לא טובה. אמרתי לו "אל תיסע. מה אתה הולך לישון שם?"
חזרתי ואמרתי לו שאין לי הרגשה טובה. דפק לי הלב.
אריאל השיב לי "זה רבי שמעון" היום ההילולא, בוא סע איתנו, נעשה שם את שבת.
הרגשתי פתאום לא טוב. התקשתי לנשום. שוב הפצרתי "אל תיסע."
מה אתה לוקח שק שינה???"
אריאל שעמד לצאת, פתח את הדלת וצחק.
שאלתי "למה אתה צוחק?" אריאל ענה: "אני בהרגשה טובה".
שאלתי: "בשביל מה לקחת אוהל?"
הוא עשה מעין סימן עם היד, שמסמל "אתה לא מבין" ואמר "אני הולך לישוון"
זה המשפט האחרון ששמעתי מאחי.

הדולר של הרבי שחזר מהכותל

סיפור אוריאל צדיק יחי':

"יש לי עוד שבועיים יום הולדת, תלך לרבי וקח עבורי דולר לברכה" ביקשתי מאחי אריאל ששהה בניו יורק והתקרב לחב"ד. אריאל ע"ה נהג להגיע מידי יום ראשון לחלוקת הדולרים של הרבי.

הוא מילא אחר הבקשה בשמחה רבה. כשהגיע תורו, ניצב אריאל לפני הרבי ואמר:

"לאחי יש יום הולדת והוא מבקש ברכה"

"זה הדולר" אמר הרבי. "תן לו". אריאל ע"ה שלח לי את הדולר של הרבי

באמצעות הדואר.

לא ידעתי שצריך לשמור על הדולר, משחזר אוריאל. תכננתי ללכת לכותל

ולתת את הדולר לצדקה.

ואכן כעבור זמן מה צעדתי לרחבת הכותל. כשהגעתי שמתי את הדולר

באחת הקופות שליד הכותל.

הדבר התרחש בשנת תשנ"א.

כמה שנים אחרי, כאשר התקרבותי יותר לחסידות חב"ד, טסתי לארה"ב. בתאריך י"א

ניסן, יום ההולדת של הרבי, הלכתי להתפלל באוהל הקדוש של הרבי. רציתי להתחזק

בלימוד תורת החסידות וביקשתי מהרבי סימן שהוא מקשיב לי.

הפצרתי בתפילות לזכות בנס, בסימן מעל הטבע שייתן לי כוחות ללמוד באופן קבוע

ולחזק את ההתקשרות שלי לרבי.

כשסיימתי את התפילה הלכתי למכר שלנו שהחזיק עסק למכירת כריכים. הוצאתי

מכיסי מספר דולרים ושילמתי לו.

הוא אמר: "משהו בעברית כתוב על הדולר" ... ביקשתי שיקריא את הכתוב.

הוא הקריא: "לאוריאל, מהידיים הקדושות של הרבי מליובאוויטש.

תהא שנת אראנו נפלאות" (שנת תשנ"א).

הוא הוסיף: "איך אתה משלם לי בדולר של הרבי?"

הבטתי בדולר מתקשה להאמין. זה הדולר ששמתי בצדקה בכותל.
זיהיתי מיד את הכתב של אחי אריאל. נכתב על הדולר "תהא שנת אראנו נפלאות" ואכן
ראיתי נפלאות...
התקשרתי מיד לאחי אריאל בהתרגשות עצומה.
סיפרתי לו שהדולר מהכותל חזר אלי ואין לי מושג איך.
אריאל הנדהם נותר ללא מילים

מספר 3767439 אומר לך משהו? ר' אריאל צדיק ע"ה סיפר למשפחתו:

בתאריך ב' ניסן תשס"ו, כאשר עסקתי במבצעי הרבי בדוכן התפילין בכותל, עברו שם שלושה חיילים במדים. הם לא גילו התענינות בהנחת תפילין. אחרי ששהו ברחבת הכותל והטמינו פתק בין אבניו, ניסיתי לשכנע אותם להניח תפילין ולא הצלחתי. ניסיתי לפנות שוב לאחד מהם, שנראה לי קצת מהסס. אמרתי לו שאם הוא יניח תפילין גם החבר שלו יתרצה להניח תפילין והמלאך הטוב שיווצר מהמצוה יעמוד לזכות שניהם. ואכן הוא הסכים וגם חברו הסכים. אבל החייל השלישי התעקש ובשום אופן לא רצה להניח תפילין. ניסינו איתו את כל השיטות ולא עזר כלום. ראיתי על החולצה שלו את הסמל של יחידת הצנחנים. בהשגחה פרטית עלה בדעתי שאולי התנגדותו נובעת מכל מיני סיפורים ששמע על חרדים. פתאום הבזיק רעיון במוחי. שאלתי אותו: "אגב, 3767439, המספר האישי שלי בצבא, אומר לך משהו?" התגובה הראשונית שלו היתה צעקה "לא יכול להיות!" שאלתי מה קרה והוא ענה: "זה המספר האישי שלי בצבא בשינוי הספרה האחרונה. המספר שלי הוא 3767438 ! ואז התברר שלמרות שהתגייסנו לצבא בהפרש של 18 שנה, המספר האישי של שנינו כמעט זהה, למעט הספרה האחרונה. מאין עלתה בי המחשבה להגיד את המספר האישי ולשאול אותו אם זה אומר לו משהו? ההשגחה הפרטית המופלאה הזאת המיסה את ההתנגדות ובזכות זה היהודי הסכים להניח תפילין."

הכומר "המיוחד"

סיפור בנו מנדי צדיק יחי':

כידוע לכותל המערבי מגיעים גם בני דתות שונות. באחת הפעמים בהן עסק אבא במבצע תפילין ברחבת הכותל, הגיע למקום כומר לבוש גלימה וסמל של עבודה זרה על צווארו. שמירת הקדושה והטהרה בשריד בית מקדשינו היתה חשובה מאד בעיני אבי ע"ה, לכן הוא פנה אל הכומר בבקשה שיסתיר את השתי וערב (הצלב) בתוך הגלימה. הכומר נענה בחיוב לבקשה. לפתע, שאל את אבא והחב"דניקים שאיתו אודות התפילין. הוא התעניין לדעת מה הן בדיוק הרצועות השחורות והקוביות המרובעות שמניחים אותם על היד והראש.

"אתה פטור מלהניח תפילין" אמר לו אבא, אבל הכומר המשיך והפציר בשאלות פעם אחר פעם.

אבא ע"ה הסביר לכומר שאת מצות התפילין נתן אלוקים לעם ישראל כדי להתחבר אליו. באמצעות התפילין משעבדים את המח והלב לעבודת הבורא. זאת מצוה שהיא למעלה מההבנה השכלית ומשמעותה עמוקה.

בשלב הזה אבא הסתקן מאוד ושאל את הכומר: "אתה יהודי?"

ענה לו הכומר: לא. אבל לסבתא שלי היה מנהג להדליק נרות במרתף, מידי יום שישי לפנות ערב, כמנהג היהודים.

שאל אבא: אתה אומר שאתה לא יהודי אבל סבתא שלך לפי מה שאתה מספר היתה יהודיה? היא הדליקה נרות שבת?

הכומר השיב בחיוב. סבתא הייתה יהודיה והדליקה נרות שבת.

שאל אבא: סבתא מצד מי?

ה"כומר" השיב: סבתא מצד האמא.

אמא של אמא שלי היתה יהודיה.

אתה יהודי!!! אמר לו אבא בהתרגשות.

"הכומר" לא ידע זאת. הוא נכנס להלם ואמר לחברו: "עכשיו אני מבין למה כל כך רציתי

להגיע לישראל ולא ידעתי איך להסביר את זה. כנראה שמטרת הגעתי לישראל היתה כדי שיגלו לי שאני יהודי".

באותו רגע נסער הוא ביקש מאבא שיניח לו תפילין. זאת הייתה הפעם הראשונה בחייו שהניח תפילין.

התברר לאבא שהאדם הניצב מולו, שכעת התבררה זהותו כיהודי, נחשב כומר בכיר במקום מגוריו, במדינת טקסס שבארצות הברית.

אבא ע"ה הסביר ל"כומר" שהוא נושא על גופו סמל של עבודה זרה הנוגד את היהדות. צורה זו (צללב) היא עבודה זרה לכל דבר. זה לא סמל של יהודים...!

מאחר שאתה מתחיל כעת חיים יהודים, אמר לו, אתה צריך להפטר מהצללב הזה.

ה"כומר" שאל מה לעשות. אבא אמר: יש כאן פח אשפה וצריך לזרוק את זה לפח.

הבן אדם הגדיל לעשות...לקח את הצלב, השליך אותו על הרצפה ודרך עליו. רק אחרי כן זרק אותו לפח.

אבא ע"ה הסביר לו שיהודי בכל מצב נחשב כיהודי. ובעצם מהותו ופנימיותו אינו רוצה ואינו יכול להיפרד מהבורא אפילו לרגע אחד.

אכן, כשמגלים את עצם הנשמה היא מתגלית בתוקף ומעוררת את היהודי לחזור אל הקב"ה.

למה אמה התנגדה לחתונה?

היא היתה בת 24 שבאה בתדירות גבוהה לקנות בחנות הבגדים של אריאל. יום אחד פתחה את סגור ליבה ושיתפה את אריאל בכאבה הגדול. "אני לא יהודיה" אמרה וכל פעם שאני רוצה להתחתן אמה מתנגדת נמרצות ואני לא מבינה מדוע.

אריאל הביט לעבר התמונה שעל הקיר. זהו הרבי מליובאוויטש שעוזר לכל אחד ואחת. הוא אמר: "אני מציע שתפתחי אגרות קודש ושם תקבלי תשובה לשאלותיך" אריאל הסביר כי אגרות הקודש כוללות מכתבים שהרבי כתב כמענה למכתבים שנשלחו אליו. כותבים אל הרבי מתוך הלב שלנו ומקבלים מענה על ידי פתיחה "אקראית" של האגרות. כמו כן פרט מהן ההכנות לכתיבה לרבי: נטילת ידיים, צדקה והחלטה טובה. הצעירה פתחה באגרות הקודש וקיבלה תשובה מיוחדת. הרבי כתב באיגרת שנפתחה שהוא ממליץ להגיע לציון הקדוש של חמיו זצ"ל, יחד עם האמה, ושם לשאול בקול רם את שאלתה.

הצעירה ביקשה מאמה לבוא איתה לציון אך האמה סירבה. אריאל התעקש שהבחורה תגיע עם אמה לציון כי הרבי רואה דברים שאנו לא רואים ותשובתו מדויקת.

יום אחד האמה הסכימה. אריאל ע"ה התנדב להסיע את הבת והאמה לאוהל. הבחורה נכנסה לאוהל עם אמה ואז שאלה בקול רם את האמה: "אמא, למה את מונעת ממני להתחתן?" פתאום החלה האמה לבכות, בכי ללא מעצורים. תוך כדי התיפחות אמרה: "בתי את יהודיה...אנחנו צאצאים של יהודי ספרד. חניכתי אותך כגויה אבל את יהודיה ולכן מנעתי ממך להתחתן עם גוי"

גם אריאל ע"ה נדהם והתרגש, כפי שסיפר לבני משפחתו. "זה כוחו של הרבי!" אמר. לאחר תקופה הבחורה יצרה קשר עם אריאל ע"ה. היא אמרה לו: "ההתעקשות שלך שאפנה לרבי והאמונה שלך שהרבי יעזור הצילו אותי וסללו לי את הדרך לחתונה יהודית!"

הכיפה שהתעופפה ליעד

עיניו היו נשואות לשריד בית מקדשנו. אבא ע"ה הציע לו להניח תפילין, אבל היהודי לא הסכים לשמוע על תפילין וניגש ישר לרחבת הכותל. אחרי כמה רגעים חזר לדוכן התפילין תוך שהוא ממלמל: "קרה לי נס. קרה לי נס. קרה לי נס" אבא ע"ה שאל אותו: "מה הסיפור? איזה נס קרה לך?" היהודי ענה: "נעזוב את זה... עכשיו אני רוצה להניח תפילין" אבא התעקש ושאל: "מה קרה לך? לפני רגע לא התייחסת אלינו"

היהודי, אחוז התרגשות, סיפר: "כשהגעתי לכותל החלטתי שלא להתייחס לשום בקשה להניח תפילין. הייתי מעין אנטי כזה. באמת לא התייחסתי אליך... כשהגעתי לכותל החלה לנשוב רוח חזקה... הכיפה שלקחתי מהמתקן עפה באויר ונחתה - לא פחות ולא יותר - על דוכן התפילין! באותו רגע הרגשתי שיש כאן מסר שמיימי מדהים. כאילו הקב"ה שלח את הרוח להגיד לי משהו... לכן עכשיו אני רוצה להניח תפילין..."

ה"ניצוץ" של סגן מפקד תחנת המשטרה סיפור ר' יהודה יעקוביאן:

מספר ר' יהודה יעקוביאן, שותפו של אריאל למבצע תפילין: אחד מסגני המפקד של תחנת המשטרה התנגד להכניס לתחנה את החב"דניקים שמגיעים להניח תפילין לעובדים במקום. פעם אחת הגיעו שני אברכים מכולל "צמח צדק" שבו אריאל ע"ה למד, ולא נתנו להם להיכנס. הצעתי לאריאל שינסה לדבר על ליבם. הפריע לנו שחוסמים את הפעילות בתחנה.

אריאל ע"ה הגה רעיון.

כתיבת "ספר תורה של ילדי ישראל" בין כותלי הכולל "צמח צדק" שבעיר העתיקה היא מסורת של שנים. את האותיות קונים במחיר סימלי עבור ילדים מגיל לידתם ועד גיל מצוות. אפשר לקנות רק אות אחת לכל ילד. הרבי ביקש לזכות כל ילד וילדה מילדי ישראל באות בספר התורה זה, המיוחד להם. הדבר מסמל את אחדות כל ילדי ישראל סביב התורה. מסייע לשמירה על כל עם ישראל וגם על כל אחד ואחת מהילדים, שמירה גשמית ושמירה רוחנית.

אריאל ע"ה החליט להזמין את סגן המפקד של תחנת המשטרה לכתוב אות בספר התורה. הוא הגיע, מתרגש מאד, וכולם התרגשו איתו.

מאז, חל שינוי מדהים ביחסו אל החסידים העוסקים במבצע תפילין. הניצוץ האלוקי התעורר בליבו! באופן מדהים הוא החל להניח תפילין בקביעות ואף שמר איתנו על קשר גם אחרי שפרש מהמשטרה!

בזכות מסירות הנפש של אריאל ע"ה, יכולנו להיכנס גם לשתי תחנות של משמר הגבול.
אריאל ע"ה יצר קשר טוב עם המפקדים אשר איפשרו לו להגיע למקום בימי שישי ובערבי
חגים על מנת לעסוק במבצע תפילין.

חשוב לציין כי אריאל ע"ה סייע ברישום מאות ואולי אלפי ילדים יהודים לספר התורה
של ילדי ישראל.

סיום לימוד התניא בעיתוי מצמרר

סיפור קרוב של משפחת צדיק:

זכיתי להכיר את הרב אריאל ע"ה, מעת לעת יצא לנו להיפגש באופן ספונטני, כשעל פניו תמיד נסוך חיוך רחב ומאור פנים אינסופי.

לפני כעשר שנים לערך, נפגשנו באחד מבתי הכנסת בשכונה, תוך שאני תר אחר ספר התניא בין המדפים. רציתי לעיין בספר. לקרוא כמה מילים.

כמשיח לתומי, סיפרתי לרב אריאל כי שבתי מטיוול בן כמה חודשים בחו"ל ובמסגרת ביקורים בבתי חב"ד השונים התחלתי להשתדל "לחטוף" כמה מילים מהתניא כשאני עם התפילין.

לא חלף זמן רב והרב אריאל ע"ה ביקש לפגוש אותי ומסר לי מהדורת כיס של ספר התניא.

עם חיוכו הכובש ולחיצת ידו החמה הוא הציע שאניח את הספר בתיק התפילין וכך אוכל להמשיך בהשתדלותי מבלי להטריח עצמי כל פעם בחיפוש ספר התניא בין המדפים.

באותו מפגש הוא אף הציע שאלמד לפי סדר, גם אם זה לימוד קצר. לכן, הנחתי פיסת נייר והשתמשתי בה בכל פעם על מנת לסמן עד להיכן הגעתי.

וכך עם הימים, יום אחרי יום, שבוע אחרי שבוע. בכל פעם כשהנחתי תפילין השתדלתי לקרוא בחיפזון לפחות כמה מילים מתוך התניא. התקדמתי בלימוד אט אט. רציתי לזכות לסיים את ספר התניא ואפילו ללא עיון.

והנה בל"ג בעומר האחרון, בשנת תשפ"א, לאחר שנים של לימוד, זכיתי להגיע למילים האחרונות בספר התניא אותו מסר לי אריאל.

החזרתי את הספר לתיק התפילין וכבר דמיינתי כיצד אני מתקשר לאריאל ואומר לו
"אתה זוכר... לפני כמה שנים בשטיבלאך בבית וגן הבאת לי ספר תניא קטן. זוכר?
אז היום אני שמח לבשר לך שסיימתי לקרוא אותו"
לצערי באותו היום, התבשרתי על הנורא מכל. למרות שכל כך חיכיתי לרגע זה, כבר לא
יכולתי לספר לו...
במהלך השבעה הכנתי את ספר התניא על מנת להשיבו לבנו הילל, שיבדל לחיים טובים
ארוכים ולשלום, היות ושמו התנוסס בכתב יד של ילד רך בשנים על כריכת הספר.
הילל ביקש שאשאיר את הספר אצלי ואתחיל בלימוד מחדש של התניא, ובוודאי זה גם
רצונו של האבא...
הפעם אני מקווה לסיים את הלימוד בספר התניא באופן שישמח את הרב אריאל ע"ה.
תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

חסד בסתר

סיפור חברו ירון דרורי:

כך הכרתי את אריאל ע"ה. לפני כ 22 שנה אשתי ואני הגענו לניו יורק אחרי 17 שעות טיסה מתישות. היישר לסופת שלגים שנערמו לגובה של מטר וחצי וטמפרטורה של מינוס של 15 מעלות. הגענו לרובע קווינס וחיפשנו בית לגור בו. המליצו לנו ליצור קשר עם בית חב"ד הקרוב. כך עשינו. התקשרנו והשארנו את שמנו וכתובתנו אצל המזכירה שאמרה "אל תדאגו. הגעתם למקום הנכון".

בבוקר למחרת כשהתעוררנו נגלה לעינינו מחזה מרגש. כשפתחנו את דלת המרתף בו שהינו, ראינו שני ארגזי מזון עמוסים בכל טוב לשבת. ביצים, ירקות, עופות, יין, ממתקים ועוגיות. מפעים לפגוש בקור הזה את חום הלב היהודי! כמובן שאף אחד לא סיפר לנו מהיכן הגיעו המצרכים. כך במשך חודש שלם, בכל יום שישי, מישהו המשיך והניח בחשאי בפתח הדלת ארגזים עמוסים מכל טוב. במשך כל אותה תקופה עדיין לא הספקנו להתחבר לשבתות של חב"ד, ופתאום הבנו שיש מלאך שדואג לקרב אותנו בחיבוק גדול ובמתן בסתר. החלטנו לגשת לבית חב"ד אל השליח הרב שרגא. רק אז גילו לנו שזה המלאך עם העיניים הירוקות, אריאל צדיק הצדיק, ע"ה, שלקח על עצמו לקבל ולהזין כל ישראלי שמגיע לשכונה. וכך הפך בית חב"ד לבית השני שלנו לאורך כל השנים שבהן התגוררנו בניו יורק.

לפנות בוקר עם אריאל בניו יורק

סיפור הרב גבריאל אביכזר:

(הרב אביכזר, מנהל המרכז לדוברי עברית בברוקלין, ידיד קרוב של אריאל, הכירו בשנים שבהן שהה אריאל ב ד' אמותיו של הרבי.)

באותה התקופה ניהל אריאל ע"ה חנות במנהטן. הוא הרבה ללמוד ולהפיץ תורה וחסידות גם בחנות. כל הזמן ראו אותו בפעילות... ידע לנצל את הזמן. עם זאת נהג בצניעות רבה. מידי ערב הוא הגיע לביתו.

עם הרכב הקטן שלו, נסענו למשפחות שונות על מנת להציע להם להצטרף להאזנה לשיעורי תורה בטלפון.

לפעמים בשעות מאוחרות הגענו לבתים של יהודים וסיפרנו להם על המיזם. אריאל ע"ה זכה להיות בעל כושר שכנוע וידע איך להביא את הזולת להסכים... הוא מסר המון שיעורי תורה דרך הטלפון! כך הוא זיכה רבים רבים ללמוד תורה וחסידות.

לאחר שסגר את החנות במנהטן וחזר לארץ הקודש, הוא לקח ממני העתק של כל המסמכים עם שמותיהם של כל המקורבים ופתח את 'חדרי שיעורי התורה בטלפון' בישיבת "תורת אמת" של חב"ד, בירושלים.

התוצאה - במשך שנים העבירו התמימים שיעורי תורה לזיכוי הרבים באמצעות הטלפון.

אני זוכר את אריאל ע"ה כאדם ששמר במיוחד על צניעות וקדושה. מאד רצה להקים בית חסידי.

ב"ה הוא זכה.

יהי זכרו ברוך.

רברטו

אריאל ע"ה התגורר מספר שנים בניו יורק. באותם השנים התקרב לחסידות חב"ד ולרבי. בבעלותו היתה חנות בגדים במנהטן.

יום אחד נעצרה בפתח החנות מכונית מרצדס מפוארת. הנהג יצא חיש מן המכונית ופתח את הדלת האחורית. מן הרכב יצא אדם בשנות העמידה לבוש בהידור רב. האיש נראה ממוצא איטלקי. הוא בחן את הסחורה בחנות ורכש פריט יקר ביותר.

אריאל הבחין כי האיש בוחן עמוקות את התמונה של הרבי שהתנוססה במרכז החנות. פתאום הוא החל לדמוע.

"לא התאפקתי" סיפר אריאל, שאלתי אותו: "אר יו גואיש?" (האם אתה יהודי) האיטלקי השיב לתדהמתי: "אתה יודע מי האיש בתמונה?" והמשיך לשאול: "האם אתה באמת יודע מי זה בתמונה?!"

מדובר באיש המתגורר בשכונת סטון איילנד שבניו יורק והינו בעל חברה גדולה לריפוד. האיש התחיל וסיפר את סיפורו:

יש לנו בן יחיד חכם ומוכשר, רברטו שמו. הענקנו לו הכל. קיבל את החינוך הכי טוב, שכרנו עבורו מורים פרטים שיקדמו אותו כמה שניתן.

כשמלאו לו 18 שנה שלחנו אותו ללמוד מנהל עסקים בשיקאגו. שכרנו עבורו דירת פאר ורכשנו לו מכונית מפוארת. ציפינו שיצא ממנו משהו גדול...

לאחר כחצי שנה נודע לנו, למרבה הצער, שבגנו האהוב הידרדר לסמים. לא רק זאת, הוא גם חבר לחבורת פושעים.

מיד הזעקנו אותו הביתה והסברנו לו שהוא בדרך מסוכנת ועלול לאבד את כל מה שנתנו לו... אשתי התחננה לפניו שלא יחזור לסמים.

ווברטו הבטיח להתנתק מחבריו המסוכנים ומן הסמים אבל ההתמכרות גברה... עם הזמן התברר שהוא הלך והידרדר. זנח את לימודיו וביטל את זמנו במרדף אחרי הסם. את כל הכסף ששלחנו לו הוציא בקניית סמים. לא יכולנו לשתוק יותר.

בפעם הבאה שרוברטו הגיע אלינו הודעתי לו שלא יקבל יותר כספים מאתנו עד שיגמל. הבהרנו לו שניקח ממנו את הרכב שקנינו לו אם הוא לא ייטיב את דרכיו. רוברטו הגיב בכעס רב. הוא זרק את מפתחות הרכב מכיסו ועזב את הבית בטריקת דלת. היינו בטוחים שבתוך ימים ספורים יחזור ויבקש סליחה. אבל עברו שבועות רבים ולא היה לנו סימן חיים ממנו...

שכרנו חוקר פרטי ולא עזר דבר. פרסמנו את תמונתו של רוברטו על קרטוני חלב והבטחנו פרס כספי גבוה למי שיתרום פיסת מידע על מקום הימצאו, אך לשווא. חשבנו שרוברטו יחזור כדי לבקש מאתנו כסף, אבל זה לא קרה. חודשים רבים חלפו והוא לא יצר עמנו שום קשר ואנו לא הצלחנו לאתרו.

כל הצער הנורא נתן אותותיו גם במצבנו הבריאותי. היינו אובדי עצות. אינני דתי ואיני מגיע מבית דתי אך עובדת היותי יהודי הביאה אותי בצר לי לבית הכנסת. בבית הכנסת מצאתי עלון של חב"ד ועליו היו רשומים טלפונים של צעירי חב"ד בברוקלין. התקשרתי אליהם וסיפרתי על מצוקתי. הם אמרו שכדאי שאבוא לרבי לקבל ברכה. לקחו את מספר הטלפון שלי וחזרו אלי כעבור כמה שעות. נקבעה לי פגישה עם הרבי בעוד שמונה ימים בחצות הלילה. לא התווכחתי. אמרתי לעצמי שאין לי מה להפסיד.

הפגישה התעכבה בשעה אבל לא נרתעתי. חשתי צורך עז לנצל את ההזדמנות הזאת. כשסוף סוף הגיע תורי פתאום דיברתי עם הרבי באיטלקית. חשבתי שאדבר באנגלית בשל התרגשותי נפלטו המילים מפי באיטלקית, שפת האם שלי. "בני ברח ואנו חייבים למוצאו" אמרתי לרבי. הרבי הביט בי ואמר בביטחון "אמן, וורי סון" - אמן. בקרוב.

הייתי נרגש מאוד. הביטחון שבו אמר זאת הרבי נטע בי תחושה שניתן לסמוך עליו ואמרתי "טאנקיו ראבינו" - תודה, רבי.

כשיצאתי מהבנין ניגשתי אל הרכב אך לא הצלחתי להתניעו. שעה תמימה ניסיתי אך לשווא.

בלית ברירה ירדנו לתחנת "הסאבוויי" - הרכבת התחתית הממוקמת מול בית מדרשו של הרבי, בנין 770.

האמת שהתאכזבנו. יצאנו מהרבי מבולבלים. האם בשביל שתי מילים של ברכה הגענו לרבי???

העובדה שהרכב לא עבד, גם היא העכירה את מצב הרוח.

ישבתי ברכבת וקראתי עיתון. לפתע אני שומע נער צועק כמנהג הנערים השחורים "טוונטי פייב סנט".

זיהיתי קול מוכר.

הרמתי את הראש תוך שאני מושיט לכיוונו דולר ופתאום אני רואה את הבן שלי!

זעקתי בכל כוחי ר ו ב ר ט ו הוא הסתובב אט אט לכיווני הביט בי רגע ושאג פ א פ א נפלנו זה על כתפו של זה ובכינו בקול גדול.

המראה שלו השתנה. אחרי הפגישה הוא חזר הביתה והתחלנו בתהליך ארוך של שיקום.

מאוחר יותר השתלב בני בעסקים וב"ה היטיב מאד את דרכיו

שאל היהודי האיטלקי את אריאל: "עכשיו אתה מבין מי האיש הקדוש הזה?"

מתיר אסורים

סיפר אחד המנחמים:

נשפטתי לתקופת מאסר ממושכת ונדדתי בין כמה וכמה בתי כלא.

אבא שלכם ע"ה הגיע לבקר אותי לעיתים תכופות. גם כשעברתי מכלא לכלא דאג להגיע למקום בו נמצאתי.

בהתחלה הייתי במצב קשה. שנה בצינוק. חדר קטן מאוד. ניסו לשבור אותי. יום אחד אני מקבל הודעה מהרב של בית הסוהר שיש חסיד חב"ד שרוצה לפגוש אותי. לא הבנתי במה מדובר.

כשיצאתי מהצינוק הדמות הראשונה שפגשתי היתה אבא שלכם. הסתכלתי עליו זמן ממושך.

חיבקתי אותו והרגשתי שהוא נותן לי כוחות לחיות. סבלתי המון בכלא. האמון שלי בבני אדם נפגע. הרגשתי שאריאל ע"ה מדבר איתי ממקום נקי. הוא נטע בי תקוה. באישור מיוחד הוא הצליח להביא לי ספר שמאוד חיזק אותי, ספר התניא. האמונה, הביטחון, השמחה. אין רע יורד מלמעלה והכל לטובה.

בזכות האבא שלכם ע"ה החזקתי מעמד בכלא. בכלל הוא היווה דמות נערצת בבית הסוהר. אסירים שהיו שפוטים ל 40 שנה היו מכבדים אותו. הוא יחסר לי מאוד.

מי מתקן את הצינור השבור? סיפר אחד המנחמים:

הדבר אירע ימים אחדים לפני ל"ג בעומר.

הבית שלי נמכר כמה חודשים לפני כן, הייתי אמור לפנות את הבית. הקונה, בעל הבית החדש, שכר את שירותיו של אריאל צדיק ז"ל למטרות עבודות גינון. במהלך העבודה בגינה אריאל ע"ה ביקש להשתמש בצינור שבגינה. כמובן שהסכמתי מיד.

במהלך העבודה נשבר החלק המחבר בין הצינור לברז.... מיד כשהבחנתי בזה, עדכנתי את אריאל, והוא אמר שכבר ראה זאת וממילא הוא התכוון להחליף את כל מה שצריך. כל זה ארע ביום רביעי. אריאל ע"ה אמר לי שעד יום ראשון ב"ה יחליף את החלק השבור מחר. הוא ציין שלא יוכל לעשות זאת ביום חמישי או ביום שישי ואמר: "אני נוסע להילולא במירון ואין סיכוי בעולם שאפסיד אותה".

כך הסתיימה שיחתנו

למחרת, כמובן, אריאל ע"ה לא הגיע. ביום חמישי בלילה שמענו על האסון הנורא שקרה במירון. ביום ראשון שלאחר מכן יצאתי לגינה כדי להתאוורר והנה פלא. ליד הצינור היה מונח סט חדש של כל המחברים שקשורים לצינור. אריאל ע"ה התבקש להביא רק חלק אחד, לא את כל הסט. אין לי מושג מתי וכיצד הוא הגיע. אף אחד ראה אותו נכנס לגינה ומניח את סט המחברים. עד היום זאת תעלומה בעבורי.

קפיצת הדרך בדרך לשדה סיפרה אורלי, אחותו של אריאל:

כשאריאל אחי הגיע לרבי, פעמים רבות התארח בביתנו ברובע קווינס שבניו יורק. תמיד לפני הטיסה לארץ, הקפיד לעבור דרך האוהל הקדוש. פעמים רבות התעקש להגיע לאוהל של הרבי למרות עומסי התנועה הכבדים בכבישים. באחת הפעמים אריאל ארז את מזוודותיו בדרך לשדה. שלוש שעות לטיסה. התנועה לשדה כבידה בדרך כלל ופקקים ארוכים משתרכים בצירים בדרך לנמל התעופה הקרוב. אמרתי לו: "אריאל, אתה לא תספיק לטיסה. אתה תאחרו!" אך אריאל התעקש להגיע לאוהל.

הסעתי אותו ברכבי תוך חשש כבד שלא יספיק את טיסה. הדרך אצה לנו, אריאל נכנס להתפלל באוהל ואני הייתי ממש במתח מחשש שלא יספיק את הטיסה. כשסיימנו עשינו דרכינו לשדה ובאופן שמיימי הייתה לנו ממש 'קפיצת הדרך'. הכבישים היו נוחים וללא עומס בתנועה כלל וכלל. אציין כי בשעות האלה בדרך כלל עומסים כבדים זמן רב לוקח להגיע ליעד.

נסיעה של 80 דקות ארכה לנו 10 דקות בלבד! אחי ע"ה הגיע בזמן לטיסה, מסר את המזוודות והגיע בשלום לארץ ישראל. נס זה חזר על עצמו כמה וכמה פעמים ובכל פעם נראה לפלא בעיני.

אריאל התעקש לפקוד את הציון של הרבי לפני החזרה לארץ ושום מכשול לא הפריע לו! הדבר ממחיש את הקשר המיוחד שלו עם הרבי.

אני רוצה להדגיש ולספר כי אריאל זכה ליכולת מופלאה של השפעה חיובית על הזולת. כנראה בזכות החיבור שלו אל הרבי והתמסרותו למבצעיו. אנשים רבים ביקשו ממנו עצה והדרכה והוא תמיד השתדל לעזור. רווקים שהתקשו למצוא זיווגם התייעצו איתו. צעירות שקשרו קשרים עם גויים קיבלו ממנו עידוד ועזרה לנתק את הקשרים הבלתי רצויים. הוא השתדל לעזור בכל ענין גשמי ורוחני.

בזכותו קמו בתים בישראל והמשיכו להתקיים בתים בישראל.

**מאז שהלכת, העולם הוא לא אותו עולם.
אחי היקר, שתהא נשמתך צרורה בצרור החיים.**

פמוטות שבת בתחנת המשטרה

סיפר ר' יהודה יעקוביאן:

אריאל ע"ה למד בכולל "צמח צדק" ונהג לערוך מבצע תפילין גם בתחנות משטרה. כמעט כל שבוע הגיע לאחת מתחנות המשטרה והניח תפילין עם השוטרים. לשוטרת חילק נרות שבת. התברר לנו שאחת העובדות התיידדה עם גוי. אריאל ניסה לדבר עם העובדת והיא לא רצתה לשמוע דבר. מספר פעמים הוא ניסה אבל דבר לא עזר. אריאל ע"ה החליט לא לדבר איתה בנושא. באחת הפעמים הצענו לה נרות לשבת קודש והיא הסכימה לקחת ולהדליק. היא טענה בפנינו: "מה עשיתי? בסך הכל הכרתי בחור טוב ויפה ויצאתי לחו"ל להיפגש איתו". הסברנו לה, שגם אם יהודי עושה עבירה ח"ו הוא עדיין נשאר ביהדותו. כשאת מתחברת לאומות העולם את מתנתקת מעברך. היא טענה שאין לה רקע ביהדות. אמרנו לה: "נעזוב את זה עכשיו. אנחנו רוצים לתת לך פמוטים. מבטיחה להדליק נרות שבת?" השיבה בחיוב. היא ממש התרגשה. כמעט בכתה. וככה מידי שבוע אריאל ע"ה נתן לה נרות שבת ולאט לאט היא התחזקה. בכולל למד איתנו אברך שנסע עם אשתו לחו"ל לבקר את משפחתו. כאשר נכנס שם לסופר ראה להפתעתו את העובדת של תחנת המשטרה. הוא הזמין אותה לסעודת שבת. לבסוף, היא עזבה את הגוי וחזרה לארץ. אני בטוח שהיחס הטוב שאריאל נתן לכל העובדים בתחנת המשטרה השפיע לטובה על כולם.

בית הכנסת ברחוב הגנות

”אנו רוצים גינה עם עצי פרי”, ביקש הגבאי בבית כנסת ברחוב הגנות בשכונת גילה בירושלים.

”בשמחה אעשה לכם”, ענה אריאל. ”על המחיר נדבר מאוחר יותר”

בסיום העבודה, אריאל ע”ה סירב לקבל תשלום. הוא אמר לגבאי: ”על עבודה בבית הכנסת אני לא לוקח אגורה!”

נעים מאוד, אני בן 80

אריאל ע”ה סיפר פעם כי בהיותו במבצע תפילין בכותל באחת הפעמים הגיע אליו אדם מבוגר בגיל 80 לערך. הקשיש בהה בדוכן התפילין דקות ארוכות ונראה כולו שקוע במחשבות נוגות.

אריאל פנה אליו: ”אני אשמח לשמוע מה מדאיג אותך”

אמר לו היהודי: ”אני ניצול שואה. יהודי מאירופה. הגבתי באופן מאד קשה לכל המאורעות שראיתי ושחוויתי. מגיל 13 אני לא מניח תפילין”

אריאל ע”ה דיבר איתו והרגיע אותו. הוא ידע איך למצוא את המסילות לדבר מלב אל לב. הביע הבנה אבל גם לא ויתר. הקרח נשבר ולבסוף היהודי הניח תפילין וגם שמר על קשר במייל עם אריאל. אריאל ע”ה שלח לו מידי שבוע דבר תורה.

השיחה עם אריאל היתה עבור יהודי זה ועבור יהודים רבים אחרים חווי”ה בלתי נשכחת.

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תשל"ג*

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא¹, דפירושו² עולם הבא במשנה זו הוא עולם התחייה, דהיינו תחיית המתים (ולא גן עדן), וכדמוכח מהמשך המשנה ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה, שהטעם על זה הוא כדאיתא בגמרא³ הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה וכיון שהפסד העולם הבא הוא 'מדה כנגד' הכפירה שלו בתחיית המתים, מוכח שעולם הבא הוא תחיית המתים. וההדגשה שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דבגן עדן כתיב⁴ מי יעלה בהר הויה גוי נקי כפים ובר לבב גוי, שישנם כמה תנאים בכדי לעלות לגן עדן, אפילו לגן עדן התחתון⁵, מה שאין כן בנוגע עולם התחייה כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא⁶ א. וצריך להבין, הרי הגילוי שיהיה בעולם התחייה הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דגן עדן⁷, גם מהגילוי שבגן עדן

(5) כ"מ בד"ה כי ישאלך שבערה הבאה. ולהעיר מהמשך תערובת ח"ב ר"פ שעט (ס"ע תשעט).

ולהעיר מחגיגה (טו, ב) דלולי תפלת ר' מאיר לא הייה אחר נכנס לגן עדן (לגן עדן התחתון).

(6) ד"ה כי ישאלך עטרות (סה"מ עטרות ס"ע שנא ואילך), ה"שית (סה"מ ה"שית ס"ע 44 ואילך).

(7) כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו (בהוצאת שאוועל – ע' ט). וכ"ה ההכרעה בתורת החסידות – ראה לקו"ת צו טו, ג. דרושים לשבת שובה סה, סע"ד. סהמ"צ להצ"צ מצות ציצית (דרמ"צ יד, ב). ובאזה"ת חוקת (ס"ע תתט. שם כרך ה ע' א'תלז): ואדה"ז בהדרושים מוכיח רק דעת הרמב"ן.

(* יצא לאור "בסמיכות לש"ק פ' תרומה, וא"ו אדר – יום היארצייט של הרה"ג הרה"ח ר' שמריהו ב"ר מנחם מענדל ע"ה גוראריה, יו"ד ועד הפועל מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, חדב"ג כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, וגיטו של – יבלחט"א – כ"ק אדמו"ר שליט"א . . . זיון אדר, יוס א' פ' ואתה תצוה, שנת התשנ"ז).

(1) משנה סנהדרין ר"פ חלק.

(2) רע"ב (ועוד) לסנהדרין שם. מדרש שמואל על מס' אבות בתחלתו.

(3) סנהדרין שם (צ, א).

(4) תהלים כד, ג"ד.

שעשה מעשה הפוך לכך. גן עדן, לעומת זאת, אינו שייך בעצם לכל ישראל, אלא צריך למעשים טובים כדי לזכות בו.

ב. ידוע מכתב כ"ק אדמו"ר כי בסופו של דבר כולם יקומו בתחיית המתים, וגם זה שכפר, יתגלגל בגוף אחר שיתקן את חטאו (או על ידי ש"בן מזוכה אב") וכך יזכה גם הוא לתחייה (ראה באג"ק ח"א עמ' קמ"א).

א "בנוגע לעולם התחייה, כל ישראל יש להם חלק"

ואף שהובא כאן כי הכופר בתחיית המתים אין לו חלק לתחיית המתים, ואם כן, גם עולם הבא אינו שייך לכל ישראל?

שתי תשובות בדברי: א. לכתחילה, כל ישראל שייכים לתחיית המתים, אלא שזה שכפר בתחייה, הוציא עצמו מהתחייה בכך

העליון, ואפילו גם מדרגא הכי נעלית שבגן עדן העליון [נוכמובן גם מהענין תחית המתים עצמו, דיקומו לתחיה כל ישראל, גם הנשמות שנמצאים בגן עדן כמה אלפים שנה, וג' פעמים בכל יום הם מתעלים לדרגא נעלית יותר, ואף-על-פי-כן לעתיד-לבוא יקומו לתחיה ויתלבשו בגופים, כי הגילוי דעולם התחיה הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דגן עדן, גם מדרגא הכי נעלית דגן עדן⁸], ואף-על-פי-כן בכדי לזכות להגילוי דגן עדן צ"ל כמה תנאים, ואילו הגילוי דעולם התחיה יהיה לכל ישראל. ולכן צריך להבין, מדוע הגילוי הנעלה דעולם התחיה יהיה לכל ישראל?

(ב) ויובן זה בהקדים הביאור דענין זה שהגילוי דעולם התחיה הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דגן עדן. דלכאורה, כיון שגן עדן הוא עולם הנשמות (נשמות בלא גופים), ובעולם התחיה יהיו נשמות בגופים, מהו הביאור בזה שבעולם התחיה, כשהנשמה תהיה מלובשת בגוף גשמי, יהיה גילוי נעלה יותר מבגן עדן. והגם שלעתיד-לבוא יהיה הגוף בתכלית הזיכוך, וכמו גופו של אדם הראשון (יציר⁹ כפיו של הקב"ה)¹⁰, שהיה מכהה גלגל חמה¹¹ היינו שאור השמש נראה 'כהה', לעומת ה'בהירות' של גופו, ויתירה מזו, שלעתיד-לבוא יהיה הגוף בתכלית השלימות עוד יותר מכמו של אדם הראשון¹² ב, הרי זהו לכאורה ביאור רק על זה שלעתיד-לבוא יהיו הנשמות המלובשים בגופים כלים לקבל גילוי נעלה יותר מהגילוי שמתגלה עכשיו לנשמות בלא גופים. אבל אין בזה ביאור על זה שהגילוי דלעתיד-לבוא יהיה דוקא לנשמות בגופים ולא לנשמות עצמן (בלא גופים). שגם הן יהיו אז נעלות ביותר. והשאלה חזקה יותר דהגם שגם לעתיד-לבוא, כשהגוף יהיה בתכלית השלימות, בכל זאת הוא עדיין יהיה גוף גשמי, דההגבלות שבדבר גשמי הם יותר

(8) ד"ה כי ישאלך תנ"ד (סה"מ תנ"ד ע' רכ). המשך תעריב שם (יש ע' תשפ). סה"מ קונטרסים ח"ב תיב, א. ועוד.

(9) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).

(10) ראה בארוכה סה"מ עטר"ת ע' תטו; ה'תשי"א ע' 209, דכיון שהווייתו של הגוף יהיה נוהקב"ה עלידי טל תחיה, לכן יהיה כמו גופו של אדה"ר

יציר כפיו של הקב"ה.

(11) ויק"ר פ"כ, ב. מדרש משלי בסופו. וראה תקו"ז בהקדמה (י, ב). ועיין ב"ב נח, א.

ובסה"מ עטר"ת ותשי"א שם "שהיה גופו מוזכך וטהור לגמרי כמו אור. . . שהיה הגוף כחומר אל הצורה שהיא הנשמה שהיו בערך זל"ז". (12) ראה סה"מ עטר"ת ותשי"א שם.

ב "הגוף יהיה בתכלית השלימות - עוד יותר מכמו של אדם הראשון"
כיון שהגוף דאדם הראשון היה שייך לחטא, ואילו הגוף לעתיד לבוא לא יהיה שייך לחטא, כיון ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (ראה בסה"מ עטר"ת עמ' תט"ז).

מההגבלות שבדבר רוחני¹³, וכמו ההגבלה בזמן ומקום שהיא (בעיקר) בדברים גשמיים¹⁴, ואם כן כמה שהגוף יהיה נעלה, עדיין הוא מוגבל לעומת הנפש ואף-על-פי-כן, בכדי שהנשמה תוכל לקבל הגילוי דלעתיד-לבוא, הוא דוקא על-ידי שמתלבשת בגוף גשמי. והיינו שיוצא כאן הבדל תמוה בין גן עדן לתחיית המתים, שמהחילוקים בין הגילוי דגן עדן והגילוי דלעתיד-לבוא הוא שבכדי לקבל הגילוי דגן עדן הוא על-ידי הפשטה מדברים הגשמיים. שקודם עליית הנשמה לגן עדן צריך להיות תחלה הטבילה בנהר דינור לשכוח חיזו דהאי עלמא¹⁵ לשכוח הרושם דעולם הזה. [ועל דרך זה הוא בהעליות שבגן עדן עצמו, שבכל עליה צריך תחלה לשכוח ההשגה והתענוג דמדריגה התחתונה¹⁵] שכל זה מלמד, עד כמה העליה דגן עדן מצריכה הפשטה מכל לבוש. ובכדי לקבל הגילוי דלעתיד-לבוא הוא על-ידי שמתלבשת בגוף גשמי. וצריך להבין ההיגיון בזה, שדוקא ההתלבשות בגוף היא כלי לגילוי דעולם התחיה

סיכום: הקשה בסעיפים א-ב, מדוע הגילוי הנעלה דעולם התחיה יהיה לכל ישראל ולנשמות בגופים דוקא, בעוד שהגילוי דגן עדן הוא דוקא למי שראוי לכך ומצריך הפשטה מכל לבוש.

ג) והנה כתיב¹⁶ זאת התורה אדם, שהתורה היא בדוגמת אדם. דכמו שהאדם מורכב מגוף ונשמה, על דרך זה הוא בתורה שיש בה גוף ונשמה. ובכללות הוא החילוק בין תורה למצוות¹⁷. דרמ"ח מצוות הם רמ"ח אברים דמלכא¹⁸, על דרך אברי הגוף, והתורה היא הדם הוא הנפש¹⁹ שממשכת חיות בהאברים דהמצוות²⁰. וזהו שהמצוות הם תלויים בזמן ומקום והתורה היא

וראה ד"ה להבין ענין תחיית המתים ה'תשמ"ז ס"ה (לקמן ע' רכד). וש"נ.

16) חוקת יט, יד. וראה סה"מ ה'תשא ע' 99.

17) בסה"מ ה'תשא שם (וראה גם זח"ג קנב, א) מדובר בענין הגוף ונפש שבתורה עצמה. וי"ל, דכיון שהענינים כלולים זה מזה, לכן גם בתורה יש גוף, ועל דרך זה במצוות, שיש בהם נפש, דכוונת המצוות היא הנפש שבהם.

18) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). הובא בתניא פ"ד. שם רפכ"ג. ועוד.

19) ראה יב, כג.

20) לקו"ת במדבר יג, א.

13) ולהעיר גם מהמובא לעיל הערה 11, דמעלת גופו של אדה"ר (ועל דרך זה הגוף שיהיה לעתיד-לבוא) שהיה "כחומר אל הצורה", דמזה מובן שגם כחומר מזוכך בתכלית, הצורה היא נעלית יותר מהחומר.

14) וזה שגם בדברים רוחניים יש מקום וזמן רוחני, הוא לפי שדברים אלו הם "גשמיים" בערך הרוחניות ממש. ולהעיר מתניא פמ"ח (סו, סע"ב) "לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות", אף שמדבר שם במקום רוחני.

15) זח"א רא, א. וראה ד"ה כי ישאלך עטר"ת פ"א (סה"מ ע' שגב), ה'ש"ת פ"א (סה"מ שם ע' 45).

למעלה, לינשמה ונפש; המקור של נשמה וגוף למעלה הוא בבחינת האורות והכלים. האורות

ג תורה ומצוות – נשמה וגוף יש לבאר הקשר בין תורה ומצוות כפי שהם

למעלה מזמן ומקום [שלכן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה²¹, גם כשאינו בזמן ומקום ההקרבה ואילו מצות ההקרבה היא דוקא במקדש ודוקא בזמן ומקום המיועד לכך]²⁰, כי הגוף שהוא גשמי הוא מוגדר בזמן ומקום, והנשמה שהיא רוחנית היא למעלה מזמן ומקום ועל דרך זה בתורה ומצוות, שהמצוות הן על דרך אברי הגוף ושייכות לגשמיות, ולכן תלויות בזמן ומקום, ואילו התורה היא רוחנית על דרך הנפש והיא למעלה מזמן ומקום. וכמו שהוא בתורה ומצוות עצמם, על דרך זה הוא בנוגע לשייכותם להתורה והמצוות להאדם הלומד ומקיים המצוות היינו להשפעתם על האדם. דלימוד התורה שייך בעיקר להנשמה וקיום המצוות להגוף²².²¹ אם כן, התורה היא רוחנית ויותר נעלית מהמצוות, שהן שייכות לגשמיות ומשפיעות על גוף האדם.

והנה ידוע²³ דזה שהתורה היא למעלה מהמצוות הוא כמו שהתורה ומצוות נמשכו בגילוי, אבל בשרשם, המצוות הם נעלים יותר. דהתורה היא חכמתו יתברך והמצוות הם רצונו יתברך, רצון שלמעלה מחכמה²⁴.²² ויתירה מזו, דגם לאחרי שהתורה ומצוות באו בהמשכה ניכר בגילוי מעלת שורש המצוות, דהתורה היא פירוש וביאור המצוות²⁵, היינו ש"כל התורה אינה רק

שם לפנ"ו (כו, ד ואילך) מבואר המעלה דתורה לגבי מצוות (ומובא שם הלקו"ת במדבר שבהערה 20), ואף-על-פי-כן מבאר שם (כח, א) שבשרשם המצוות הם גבוהים יותר.

24) סה"מ"צ להצ"ט, ב. ובכ"מ.

25) לקו"ת אחרי שם כו, ד.

21) מנחות בסופה. שו"ע אדה"ו או"ח מהדו"ת סוף סי"א. מהדו"ק שם סי"א. ה"ל ת"ת פ"ב סי"א. וראה לקו"ש ח"י"ח ע' 413 הערה 25 ובשוה"ג שם.

22) ראה תניא פל"ה (מד, סע"א ואילך), ושם פל"ז (מט, א"ב). ובכ"מ.

23) לקו"ת אחרי כח, א. ובכ"מ. ולהעיר שבלקו"ת

ד "לימוד התורה שייך בעיקר לנשמה וקיום המצוות לגוף"
היינו שלימוד התורה פועל השראת השכינה על נשמתו, ואילו קיום המצוות מזכך את הגוף.

ה "בשרשם - המצוות הם נעלים יותר"
כלומר, למרות שהמצוות עצמן הן דרגות נמוכות (על דרך אברי הגוף כנ"ל), אך השורש שלהן, היינו נוקוד המצוות, הוא גבוה ביותר - ברצון שלמעלה מהחכמה.

ואכן, גם באדם אנו מוצאים דוגמא לכך,

הם מופשטים מגדר וציוור (ולמעלה מהגבלה), ולכן הם מקור לנשמה, שהיא מופשטת מגדר וציוור האברים. ואילו הכלים מוגדרים בגדר וציוור, ולכן הם מקור לאברי הגוף, שהם מוגדרים בגדר וציוור.

והנה, גם התורה היא בחינת 'אורות' והמצוות הם בבחינת 'כלים' (ראה ד"ה נר תנוכה תרמ"ג בתחילתו), ובכך הם שייכים לגוף ונשמה. (ראה ספר הערכים ח"ד ערך אורות דספירות עמ' כט"ל ועמ' מט, ראה עוד פרטים בענין זה בד"ה 'ויטע אשלי' תרנ"ה ובד"ה ולקחתם לכם תשכ"ו).

פירוש וביאור כיצד תיעשה המצוה" (ראה לקו"ת שציון בהערה 25), מה שמראה את מעלת המצוות על התורה.

בהם מעלה והגיון, אבל השכל לא יבין לעולם כיצד אפשר להימשך לדברים שאין בהם מעלה. בדומה לזה הן המדות, כמו מדת החסד למשל, שהיא נמשכת רק לדבר טוב וחסד, ולא מוצאת הצדקה בהנהגה של גבורה. הרצון, לעומת זאת, אינו מוגדר בגדר מסוים (אלא הוא רק משיכת הנפש לדבר), ולכן אין לו כל הגבלה ויכול להימשך לכל דבר בעולם – בין שיש בו מעלה ובין לאו.

מפני הסיבה הזו, הרצון יכול להימשך לדברים נמוכים, כמו אברים – מצוות. שכן בהיותו במדרגה כל כך גבוהה בנפש, שאינו מוגדר בשום גדר, ביכולתו להימשך לדברים שאין בהם מעלה.

בעומק יותר: לאמיתו של דבר, לא רק שהרצון יכול להימשך גם לדברים חסרי מעלה, אלא הוא נמשך דוקא לדברים חסרי מעלה (כמו שמוסבר במאמר, כי הרצון ממשך דוקא מצוות (אברים), ולא תורה, שהיא דבר מעלה, וכך הובא לעיל כי הרצון שולט בעיקר באברי הגוף ולא בכוחות הרוחניים).

ההסבר בכך בתורת החסידות הוא, כי פחיתותם של האברים גורמת להם להיות כלים לרצון. שכן, בכך שאין באברים מעלה, הם מעידים כביכול על קיומו של הרצון, שאינו מוגדר בשום גדר ויכול לברוא גם דברים חסרי מעלה. שהרי מאיפה תבוא כריאה של דברים חסרי מעלה כאלו, חוץ מהרצון שיכול לברוא כל דבר שעלה ברצונו וגם אם אין בו מעלה!

ובכך שהאברים מבטאים את הרצון, הם נעשים כלים אליו שיימשך בהם (ראה גם בלקרי"ש ח"ט

עמ' 75 הערה 30).

שהרצון הנעלה נמשך בעיקר במקומות נמוכים: המקום שבו יש לרצון הכי הרבה כח הוא באברים הגשמיים: לכח הרצון יש שליטה מוחלטת על אברי הגוף, האם להזיז את היד או הרגל או לאו. אבל אין לרצון שליטה מוחלטת כזו על השכל או המדות – לחייב את השכל להבין דבר מסוים או להכריח את הלב לאהוב דבר מסוים. וכל שכן שאין לרצון שליטה על החיות הרוחנית השורה בהם, אם תמשך להזרים את הדם או לאו (ראה בד"ה וטע אשל הנ"ל). זה מוכיח כי הרצון נמשך בעיקר במקומות נמוכים.

על דרך זה בענין המצוות, שהרצון העליון שלמעלה מהחכמה, נמשך ורוצה דוקא את המצוות הנמוכות.

כאן יש לעיין בנקודה זו עצמה: כיצד יתכן שהרצון הנעלה כל כך, נמשך דוקא לדברים נמוכים כמו מצוות (אברים), והרי דבר גבוה אמור לרצות לכאורה בדבר גבוה כמוהו?

להבנת הענין, ראוי לכאר תחילה את מעלת הרצון על פני הכוחות האחרים: מפני מה הרצון יותר נעלה מהחכמה, ובכלל, מה קובע את סדר הכוחות בנפש, שחכ מסוים יותר נעלה מחבירו? הנה הנפש עצמה אינה מוגדרת בשום גדר, ולכן ככל שהכח גבוה יותר – פירוש הדברים שהוא יותר אינו מוגדר, וככל שהכח נמוך יותר – פירוש הדברים, שיש בו הגדרה וציוור המצמצמים ומגבילים אותו.

זהו ההבדל בין הרצון לכוחות האחרים: הכוחות האחרים מוגדרים בגדר וציוור מסוים. כמו השכל, למשל, שהוא מוגדר בגדר של חכמה, ולכן הוא רואה ערך רק בדברים שיש

ומזה מובן, שעל דרך זה הוא בנשמה וגוף שבאדם [שהם בדוגמת תורה ומצוות], דהגם שחיות הגוף הוא מהנשמה, שזה מלמד על מעלת הנשמה, בכל זאת שורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה [וכמבואר במקום אחר²⁶, שהאהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד נשמתם, בניס אתם להו"ה אלקיכם²⁷, היא כמו אהבה טבעית כביכול, על דרך אהבת אב לבנו¹. היינו, ששורש אהבה זו הוא ממדריגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב, היינו שהבן חשוב אצלו ולכן אוהבו, ואינה מעצמותו ממש¹ שבה אין תפיסת מקום לשום

(26) ראה בארוכה לקמן ח"ד ע' ער.

(27) ראה יד, א. ובתניא רפ"ב שזה קאי על הנשמה.

החליט מצד עצמו), ועל דרך זה אהבת הקב"ה לנשמה היא בגלל ה"תפיסת מקום" שלה – שמהותה אלוקות. וזה מעיד כי שורש האהבה אינה מעצמותו ממש, שהרי בעצמותו ממש, אין תפיסת מקום לשום דבר.

ואולם, יש להבין בזה גופא: מה 'רע' בכך שהנשמה "תופסת מקום" לפניו, והרי התפיסת מקום היא משום שמהותה אלוקות (ולא בגלל מעלות חיצוניות שבה), ואם כן, אין כאן לכאורה שום דבר "זולת" שתופס מקום? בדיק כמו שהאב אוהב את הבן בגלל שרואה בו את עצמו, ואם כן, איזה ירידה יש כאן לגבי האב עצמו?

הביאור: אף שהבן קשור עם האב במהותו, אך למעשה, הבן בא בנפש וגוף נבדלים מהאב. ובכך, הוא 'חלק מעצמות האב שבא בדבר הזולת'. ראה בדי' מרגלא בפמיה תשי"מ הערה 26, ביטוי לזה מכך שמעשי הבן אינם נחשבים כמו מעשי האב, כיון שבסופו של דבר, הבן הוא ישות אחרת מהאב).

וכיון שכן, התפיסת מקום של הבן אצל האב היא סוף סוף 'כמו' דבר הזולת (שהוא חלק מעצמותו) התופס מקום אצלו.

על דרך זה הנשמה: אף שמהותה אלוקות,

ו "אהבה טבעית, על דרך אהבת אב לבנו ... ואינה מעצמותו ממש" כלומר, העובדה שהאהבה לנשמה היא אהבה טבעית, כמו אהבת האב לבנו, מוכיחה שהאהבה אינה מעצמותו ממש.

ביאור הדברים: "אהבה טבעית" פירושה, שהאהבה היא טבע אצל האב והוא מוכרח בה. וזה מעיד כי אף שהאהבה לבן נובעת מעצמותו של האב, אך סוף סוף, כבר קיים בדרגה זו 'גדר' מסוים (גדר "אב"), שמכריח אותו לאהוב את הבן.

וכיון שכן, אהבה זו שייכת רק לדרגת "עצמות", שמוגדרת בגדר "אב" ומוכרחת' באופן טבעי באהבה לנשמה ולא לדרגת "עצמות ממש", שדרגה זו, אינה מוגדרת בשום גדר ובמילא אין אצלה שום "טבע והכרח" (ראה גם בלקו"ש ח"א עמ' 5 ואילך). וראה בניולאיים.

ז "שורש אהבה זו היא ממדריגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב ואינה מעצמותו ממש"

כלומר, אהבת האב לבנו היא באופן שהבן "תופס מקום אצלו", היינו שהוא רואה בן מעלה – שהבן זה הוא (ולא שאוהבו כי כך

דבר חוץ ממנו עצמו. מה שאין כן האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד הגוף שלהם, היא (לא מצד מעלת הגוף, גם לא המעלה דבן, מעלה עצמית ^ח, אלא) מצד זה שהקב"ה בחר בהגוף דישראל²⁸, בבחירה חפשית ^ט, שבחירה זו היא מעצמותו ^ו ומוזה מובן ששורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה]. וזה גופא

(28) תניא פמ"ט (סט, סע"א ואילך). וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 120.

מקום אצלו, הנה הקשר עם הגוף הוא אך ורק מצידי, בגלל שהוא בחר בגוף, ולא שהיתה איוו סיבה שגרמה לו לכך. (וכרוך שהדבר כך, שהרי בגוף אין כל מעלה, עד שהוא שווה לגופי אומות העולם (ראה במילואים), ולכן ברור שהרצון בו הוא רק מצד בחירת העליון).

לכן, הקשר עם הגוף מוגדר כ"בחירה". כיון ש"בחירה", פירושה, החלטה של האדם מצידי, בלי שהיה שום דבר חיצוני שהכריחו לכך. אולם, אילו היה בדבר הנבחר איוו מעלה שתופסת מקום אצל הבוחר והיא שהביאה אותו לרצות בדבר, אין כאן "בחירה" בדבר, אלא 'הכרח' לבחור בו. וראה במילואים.

י "בחירה זו היא מעצמותו"

ראוי להרחיב בזה: מה ההכרח כי הבחירה בגוף היא מעצמותו ולא מדרגה יותר נמוכה, כמו למשל, חכמה או חסד?

ביאור הענין: חומר הגוף הוא דבר שאין בו מעלה (ראה גם במילואים לכאור ט), ולכן הבחירה בו יכולה לבוא רק מצד עצמות שאינו מוגדר בשום גדר, ויכול לבחור גם בדבר שאין בו מעלה. אולם, כל דרגה אחרת שמוגדרת באיוו גדר, כמו חכמה למשל, נמשכת רק לדברים השייכים אליה, כמו דברי שכל ולא מוצאת שום ענין בדבר שאין בו מעלה זו.

יתר על כן: לא רק שהחכמה (כמו כל הדרגות האחרות) לא תבחר בגוף, שאין בו

אך למעשה היא אלוקות שנמצאת בעולם באופן מובדל, ולכן היא 'חלק מעצמותו שבא בדבר נבדל'. ובמילא, התפיסת מקום שלה למעלה היא כמו דבר הזולת (שהוא חלק מעצמותו) התופס מקום אצלו.

וכיון שכן, התפיסת מקום של הנשמה למעלה, מעידה בהחלט על ירידה מסוימת. כיון שיש כאן דבר הזולת (שהוא חלק מעצמותו) התופס מקום אצלו. ולכן אהבה זו יכולה לבוא רק מדרגת "עצמות" ("אב"), שיש לה שייכות לזולת שהיא חלק מעצמותו, ולא מ"עצמות ממש", שהוא רק לעצמו ואין לו כל שייכות ו"תפיסת מקום" אפילו ל"דבר הזולת שהוא חלק מעצמותו".

ולהעיר מהידוע בלשון הפסוק: "גם בן ואח אין לו", דהיינו שבדרגת עצמות ממש, אינו שייך אפילו לדרגת בן.

ה "גם לא המעלה דבן, מעלה עצמית" "מעלה עצמית", פירושה, ש"עצמותו" של הבן היא האב. אבל כמוכּן אין הכוונה כאן למעלות חיצוניות, כמו חכמת הבן וכו', שזה לכתחילה אינו ענין עצמי בבן.

ט "שהקב"ה בחר בהגוף דישראל בבחירה חפשית"

כלומר: בעוד שאהבת הקב"ה לנשמה הוא בגלל מעלות מסוימות הקיימות בה, שתופסות

שהנשמה נמשכת להחיות את הגוף למרות שבגילוי היא נעלית ממנו הוא מפני העילוי של הגוף מצד שרשו (בדוגמת זה שהתורה מפרשת ומבארת המצוות אף שבגילוי היא נעלית מהן, אלא מפני שהמצוות הם למעלה מהתורה מצד שורשם).

סיכום: ביאר בסעיף ג' כי אף שהתורה היא רוחנית בדומה לנפש ואילו המצוות שייכות לגשמיות על דרך אברי הגוף, ולכן בגילוי התורה יותר נעלית מהמצוות, הנה מצד השורש, המצוות הן יותר נעלות מהתורה, כיון שרצון (מצוות) הוא למעלה מחכמה (תורה). וכך שורש הגוף הוא יותר נעלה מהנשמה [ששורש האהבה לנשמה הוא בדרגה שיש בה תפיסת מקום למעלות הנשמה, ואילו ההתקשרות בגוף היא בגלל שבחר בו בבחירה חפשית, והבחירה היא מעצמות].

ד) והנה ידוע²⁹ דזה שבהחייב דקיום המצוות כל ישראל הם שוים ובהחייב דלימוד התורה יש כמה וכמה מדריגות, דביושבי אהל שיש להם פנאי החייב דוהגית³⁰ בו יומם וליילה הוא כפשוטו, ובעלי עסקים יוצאים ידי חובתם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית³¹, הוא, כי המצוות הם רצון העליון (כנ"ל), ורצון הוא למעלה מהתחלקות, והתורה היא חכמתו יתברך, ובחכמה יש התחלקות א".

31) מנחות צט, ב. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד.

29) המשך תע"ב ח"א פ"ד ע' ח. פנ"ב ע' צג.
30) לשון הכתוב – יהושע א, ח.

'בחירה' בחכמה, אלא 'הכרח', שהרי הוא מוגדר בגדר שכל וברור שיראה חשיבות רק בחכמה.

ולכן עצם הבחירה, שייכת רק בעצמות ולא בדרגות אחרות (ראה גם בלק"ש ח"ד ע"ג 1309). (ובוודאי שהבחירה בגוף שאין בו מעלה, תהיה רק מצד העצמות). ראה בנילוואים.

יא "רצון הוא למעלה מהתחלקות ובחכמה יש התחלקות"

ביאור הענין: רצון הוא החלטה של הרוצה, בגלל שכך הוא החליט בלי טעם, ולכן אין מקום לחלק בין אדם אחד לשני. אולם, חכמה, ענינה טעם, בגלל מעלת הדבר, ובזה יש

מעלה, אלא לאמיתו של דבר, עצם מושג הבחירה שייך רק לגבי עצמות ולא לגבי הדרגות האחרות.

בחירה, ענינה (כאמור לעיל), שהוא רוצה בדבר מצידו, ולא שהיתה איוו סיבה חיצונית שגרמה לו לכך. לכן, בחירה יכולה לבוא רק מדרגה שאינה מוגדרת בשום גדר ואינה נמשכת לדבר באופן טבעי, וכאשר היא רוצה בדבר מסוים, זה רק בגלל שהיא בחרה כך.

אולם, כאשר דרגה המוגדרת בגדר מסוים רוצה בדבר שייך אליה, אי אפשר לומר שהיא 'בחרה' בזה, כיון שהיתה 'מוכרחת' לרצות בכך מצד גדרה וטבעה. למשל, כאשר שכל מעדיף דברי חכמה על פני דברים אחרים, אין כאן

ויש לומר, שעל דרך זה הוא בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות בפועל, דזה שקיום המצוות הוא בכל ישראל, דאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון³², מה־שאינ־כן בלימוד התורה שיש כאלו שחסר בהם תורה, הוא, כי אפשר להיות איזה חסרון בישראל רק בהגילויים³³, וכיון שהמצוות הם רצון העליון³¹ לא שייך שיהיה בהם חיסרון ובפרט ששייכים להגוף שבו הוא בחירת העצמות³⁴ ובבחירה בוודאי לא שייך שיהיה חיסרון, לכן ענין זה (בקיום המצוות) הוא בכל ישראל.

(32) חגיגה בסופה.

(33) ואף שגם שורש הנשמה הוא בהעצמות – יש לומר, דכיון שאהבת הקב"ה לישראל היא כמו אהבה טבעית (כנ"ל בפנים), לכן, לגבי הענין דבחירת העצמות בהגוף, הוא דוגמת ענין הגילויים. ועדיין

צריך עיון (הצריך עיון הוא לא בעצם זה שאהבה טבעית היא יותר נמוכה מהבחירה, שהרי הענין התבאר כל צרכו בתוך המאמר (כמוסגר). אלא על זה ששורש הנשמה בעצמות נקרא בשם גילויים).

היא רק משיכת הנפש), ולכן הרצון נמצא בכל האברים.

וכיון שכן יתכן אולי לבאר, שבענין הגילויים יכול להיות חיסרון למטה, בעוד שבקיום הרצון לא יכול להיות חיסרון. שכן, הגילויים משפיעים בעיקר על מי ששייך לגדר הזה, כמו למשל גילוי של תורה (חכמה) שייך בעיקר למי שהוא בעל שכל, אבל מי שאינו בגדר של בעל שכל, מרגיש פחות שייכות לתורה. (וגם אותם אנשים שהם בעלי שכל, לא תמיד הם עסוקים בשכל ולפעמים מתגברים עליהם המדות, ולכן יכול להיות גם אצלם חיסרון בענין התורה).

ואולם בענין הרצון, שאינו בא בגדר וציור מסוים, הוא מאיר אצל כל בני האדם בכל מקום ובכל זמן, ואפילו אצל אלו שאינם בעלי שכל. ולכן קיום המצוות הוא בכל ישראל.

וג' "המצוות ... שייכים להגוף שבו הוא בחירת העצמות"

כלומר, לא רק שהמצוות הן רצון העליון (שזו כבר סיבה שלא יהיה בהן חיסרון – ראה

הבדלים בין אדם לרעהו – שזה זקוק יותר למעלה הזו וזה זקוק פחות.

לכן, מצוות, שניתנו בגלל הרצון שלו, אין בהם חלוקה בין אדם לרעהו, ואילו החיוב דתורה, הוא מצד טעם, ולכן יש בזה הבדלים – שאדם אחד יותר שייך ללימוד ואדם אחר פחות.

בסגנון אחר: ידוע שרצון הוא "משיכת הנפש בלבד", היינו שהרצון הוא דרגה בנפש שמרגישה רק את עצמה ואין אצלה תפיסת מקום לזולת. לכן, הרצון אינו מתעניין ב'אופי' של הזולת – שאחד יכול יותר לקיים מצוות והשני פחות, אלא הצייוו הוא לכולם בשווה. אבל חכמה, היא דרגה יותר נמוכה, שיש לה שייכות לענינים שחוץ לנפש, ובמילא היא מכירה ומתחשבת בהבדלים בין המקבלים.

יב גילויים לעומת רצון העליון

גילויים, הם כוחות אלוקיים המוגדרים בגדר מסוים, כמו למשל כח החכמה, שמוגדר בגדר חכמה. רצון, לעומת זאת, הוא דרגה גבוהה בנפש, שאינה מוגדרת בגדר וציור מסוים (אלא

מהלך המאמר: לאחר שהסביר בסעיף ג' כי המצוות הן רצון העליון, ושייכות לגוף שבו היתה בחירת העצמות, ביאר כאן שמשום זה המצוות שייכות לכל ישראל, שכן ברצון ובבחירה – לא שייך שיהיה חיסרון. על פי זה יתרץ את שתי הקושיות שנשאלו לעיל בתחילת המאמר

(ה) וזהו³⁴ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דהגם שהגילוי דעולם הבא (עולם התחייה) הוא נעלה יותר מהגילוי דגן עדן ומכל-מקום גילוי זה יהיה לכל ישראל, כי בגן עדן הוא הגילוי דהתורה שלומדים בעולם-הזה, ולעתיד-לבוא בעולם התחייה יהיה הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו ט'. וכיון שקיום המצוות הוא בכל ישראל כנ"ל, לכן, כל ישראל יש

(34) בהבא לקמן, ראה בארוכה ד"ה לה"ע תחיית המתים דלעיל הערה 15 ס"ב (לקמן ע' רכב). וט"ו.

מציאותו ויכול להיות שהאדם יתעלם ממנה ויהיה בה חיסרון. רק מצד הבחירה, שהיא בעצמותו יתברך ממש, לא שייך שיהיה חיסרון אצל האדם למטה (ראה בכל זה בלקוטי שיעור חלק יא עמוד 5 ואילך).

[נקודה נוספת כאן, צריכה לכאורה ביאור: במאמר מבאר כי כיון שהמצוות שייכות לגוף, שבו היתה בחירת העצמות, לא יכול להיות חיסרון במצוות.

ויש להבין נקודה זו: כיצד הבחירה בגוף משפיעה על קיום המצוות, והרי הבחירה היתה בגוף הגשמי ולא במצוות? ראה בענין זה ב'מילואים'.

יד "הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו" "הגילוי דהמצוות" הוא, שיתגלה הרצון האלוקי במצוה. (על דרך דברי רבנו הזקן בענין "שכר מצוה – מצוה" (ראה בלקו"א פל"ז), שהשכר של המצוה הוא המצוה עצמה. היינו המשכת הרצון האלוקי דהמצוה בעולם הזה. אלא שכיום המשכה זו היא בהעלם, ולעתיד לבוא – תתגלה).

בביאור הקודם), אלא יתירה מזה, הן שייכות לגוף שבו היתה בחירת העצמות ובבחירה בודאי לא שייך שיהיה חיסרון.

ביאור הענין בדרך אפשר: הוסבר לעיל כי הבחירה בישראל היא בעצמותו יתברך, שאינו מוגדר בשום גדר, וזה פועל גם בעצם מציאותו של האדם, שיבחר בקב"ה. וכיון שהבחירה היא בעצם מציאות האדם, הוא סוף סוף לא יכול להתעלם ממנה.

אמנם אילו הקשר לישראל היתה מדרגה יותר נמוכה, שאינה עצמותו ממש, הרי גם באדם למטה היא לא היתה בעצם מציאותו, ולכן האדם היה יכול להתכחש לה ולא להתחשב בה.

בכך מובנים גם דברי רבנו בהערה 33, כי אפילו בדרגת האהבה הטבעית יכול להיות חיסרון ורק בדרגת הבחירה לא יכול להיות חיסרון. כיון שאהבה טבעית היא בדרגה כזו שיש בה כבר גדר וטבע (ראה ביאור ח), וכיון שזו דרגה שיש בה גדר היא אינה עצמותו יתברך ממש, ולכן גם באדם למטה אינה בעצם

להם חלק לעולם הבא. וזהו שהגילוי דעולם התחיה יהיה לנשמות בגופים דוקא אף שבגילוי הגוף נמוך מהנשמה, כי קיום המצוות שייך בעיקר להגוף, כנ"ל וכאשר יהיה הגילוי דמצוות, הוא שייך במיוחד לגוף³⁵. ויש לומר, דזה שהגילוי דעולם התחיה יהיה גם להנשמות (שיתלבשו אז בהגוף) למרות שהוא שייך, כאמור, בעיקר לגוף, הוא על דרך מאמר רז"ל³⁶ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דעל-ידי שהתלמוד מביא לידי מעשה נעשה גדלות בתלמוד, וכך, על ידי פעולת הנשמה בגוף במשך הגלות, יהיה לעתיד לבוא גדלות בנשמה³⁷. [ועל דרך המבואר בהמשך תרס"ו³⁶, דכאשר הלימוד הוא בנוגע לפסק דין בפועל ממש, אז הוא מייגע עצמו יותר וכו' לעמקות יתירה בהענין].

ועל-פי זה יש לומר, שבמעלת התורה דלעתיד-לבוא, תורתו של משיח, שני ענינים. זה שאז יהיה הגילוי דשלימות התורה מצד עצמה, וגם, העילוי שיהיה אז בתורה על-ידי העילוי דמצוות. ועל דרך זה הוא בנוגע

(36) ע' שצ ואילך.

(35) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

הגדלות שתהיה בנשמה לעתיד לבוא היא, כמו שיכתוב לקמן: "שתקבל הנשמה הגילוי דמעלת הגוף - בחירת העצמות בגוף". [להעיר, שהכוונה היא, כאמור, שהנשמה מקבלת ממעלת הגוף, אבל בדוגמה שמביא מיד מהמשך ס"ו, מדובר שעל-ידי הלימוד בנוגע לפסק דין, מתגלים בתלמוד כוחות השכל עצמו ולא שהתלמוד מקבל ממעלת המונע].

ויש להבין: כיצד הנשמה יכולה לקבל מבחירת העצמות בגוף, והרי הבחירה היתה לכאורה רק בגוף ולא בנשמה (ראה לעיל סעיף ג) והנשמה עצמה היא היפך מענין הבחירה (ראה במילואים לביאור³⁸, ואם כן, מה הנשמה יכולה לקבל מבחירת העצמות בגוף?)

אמנם, ראה בארוכה (בדי"ה "מהר חודש" תשכ"ח ס"ח), כי על ידי בחירת העצמות בגוף, מתגלית גם הבחירה בנשמה. ואכמ"ל. וראה במילואים לביאור³⁹.

מן "וזהו שהגילוי דעולם התחיה יהיה לנשמות בגופים דוקא, כי קיום המצוות שייך לגוף"

כלומר: היות שהגילוי דעולם התחיה הוא גילוי הרצון העליון במצוות, לכן הוא יתגלה דוקא בגוף, כי דוקא הגוף הנמוך הוא כלי לגילוי הרצון.

וזאת, כפי שהוסבר לעיל (ביאור ה) שעצם מציאותו של הגוף הנמוך, מעידה על קיום הרצון, שרק ממנו יכולה לבוא בריאת הגוף שאין בו מעלה. ובה שהגוף מגלה את הרצון, הוא כלי לגילוי הרצון בו.

יתירה מכך: השייכות של הגוף לרצון, אינה רק מצד מציאות הגוף, אלא בגלל קיום המצוות בפועל. כיון שבקיום המצוות, הגוף משלים את הרצון ונעשה בפועל כלי אליו.

מן הגדלות שתהיה בנשמה

לנשמה, דנוסף לזה שאז יתגלה שורש הנשמות עצמם, תקבל הנשמה גם הגילוי דמעלת הגוף (בחירת העצמות בהגוף).
 ויהי רצון, שעל-ידי מעשינו ועבודתינו³⁷, ובפרט על ידי העבודה דיפוצו מעיינותיך חוצה³⁸, נזכה ללימוד תורתו של משיח, מפיו של משיח, בקרוב ממש.

באגה"ק המפורסמת של הבעש"ט, נדפסה גם בכתר שם טוב בתחלתו.

(37) ראה תניא רפ"ז.

(38) שעי"ז אתי מר דא מלכא משיחא – כמ"ש

סיכום כללי

טעיה א: אף שהגילוי דגן עדן תלוי בכמה תנאים, בכל זאת הגילוי הנעלה יותר של עולם התחיה יהיה לכל ישראל. וצריך להבין ענין זה.

טעיה ב: מקדים עוד קושיא, שהגילוי דגן עדן הוא עבור הנשמה הרוחנית וצריכה תחילה טבילה בנהר דינור כדי לשכוח חיזו דהאי עלמא, אבל הגילוי הנעלה דעולם התחיה יהיה לנשמות מלוכשות בגוף גשמי.

טעיה ג: המצוות שהן אברים דמלכא, הן על דרך אברי הגוף, והתורה שממשיכה חיות במצוות היא על דרך הנשמה. וגם פעולתן באדם היא, שהמצוות שייכות בעיקר לגוף והתורה לנשמה.

והנה כשם שהמצוות בשורשם הם למעלה מענין התורה, שהם רצון שלמעלה מחכמה וגם התורה למטה היא ביאור ופירוש המצוות, כך שורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה, שבו בחר הקב"ה מעצמותו וגם הנשמה למטה היא לצורך הגוף להחיותו.

טעיה ד: כיון שהמצוות הן רצון העליון שאין בו התחלקות, לכן אופן חיוב המצוות הוא בשווה לכל ישראל ואין בו חילוקים. וכן כיון שהן רצון וגם שייכות לגוף שבו היתה הבחירה — לכן לא שייך בזה חיסרון וקיום המצוות הוא בכל ישראל, שאפילו פושעי ישראל וכו'. אמנם לימוד התורה הוא חכמה ובחכמה שייך התחלקות, ולכן ישנם חילוקים בחיוב לימוד התורה. על דרך זה כיון שהתורה היא בחינת גילויים, לכן שייך בזה חיסרון שלא כל ישראל לומדים תורה.

טעיה ה: הגילוי דעולם התחיה יהיה לכל ישראל, כיון שהגילוי דלעתיד יהיה הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו, וקיום המצוות הוא בכל ישראל. כן מסיבה זו, הגילוי יהיה לנשמות בגופים דווקא, כיון שקיום המצוות שייך להגוף.

וזה שהגילוי דלעתיד יהיה גם לנשמה (אף שעיקרו הוא מצד הגוף המקיים מצוות), הוא כמו שעל ידי שהתלמוד מביא לידי מעשה, נעשה גדלות גם בתלמוד וכך ייעשה עליו על-ידי הגוף גם בנשמה.